

[Landbrugsministeren.]

for deres Varer, levede Arbejderne ingeniunde godt. Jeg ved, at Lønvilkaarene for Landarbejdere og Husmænd i 60erne var saa daarlige, at det var fuldkommen umuligt for dem at eksistere uden enten at tigge eller stjæle eller begge Dele. Hvis vi ser paa Forholdene siden under Højkonjunkturerne, har det ogsaa vist sig at slaa til. Hvis man ser paa det Aar, som nu er oplyst gennem Landøkonomisk Driftsbureau, viser det igen det samme, at til Trods for at Landbrugets Forrentningsprocent er steget med mere end det tredobbelte, er Lønningerne ingeniunde steget; tværtimod, Arbejdsudgifterne i Landbruget er gaaet ned med over 5 pCt. Derfor trænger det gamle Ord til en Omskrivning.

Aarsagen hertil — der er maaske nogle, der vil finde, at det er noget vanskeligt at forstaa, hvorfor det gamle Ord ikke kan holde Stik — ligger efter min Mening deri, at selv om Landbrugets Produktion er af saa stor Betydning for hele Landets Økonomi, er det ikke saaledes, at Landbruget med Hensyn til Beskæftigelse betyder saa meget, som det gør med Hensyn til selve det at skaffe Penge til Landet, ingeniunde. Det er jo saadan, at Landbruget i Forhold til sin Produktion beskæftiger overordentlig faa Personer af den danske Befolkning. Derfor kan man ogsaa meget vel i en Højkonjunktur for Landbruget se det Særsyn, at mangfoldige af Landets andre Borgere lever i den største Fattigdom. Det gør de, simpelt hen fordi Arbejdsløsheden er for stor og tvinger Lønnen ned, saaledes at de ikke faar Fordel af Landbrugets forbedrede Økonomi, selv om der ikke paa Landet nu findes tilnærmelsesvis saa stor Arbejdsløshed som i Fjor og i Forfjor, hvor jeg tror der var i Titusindvis af arbejdsløse, som ingen Sinde er blevet noteret, hverken i Statistikken eller noget andet Sted, fordi de hverken er opført i Fagforeninger eller Arbejdsløsheds-kasser: Der var baade ældre Arbejdere og navnlig mange unge, som faldt deres Forældre til Byrde, og som blev delvis ødelagt paa Grund af Arbejdsløsheden. Jeg tror, at den forbedrede Økonomi for Landbruget har givet Beskæftigelse til en Mængde af disse Mennesker, men naar Arbejdsløsheden fortsat raader i Samfundet for andre Erhverv, er det givet, at saa kan Arbejdslønnen ikke hæves ude i Landbruget, selv om der der er langt gunstigere økonomiske Forhold. Derfor vil det selvsagt gaa saaledes, at Landbruget godt kan tjene Penge, uden at det kommer til at betyde, at vi alle sammen tjener Penge.

Hvis man spørger: Hvad bliver saa Resultatet af denne stærkt forøgede Fremgang for Landbruget? — ja saa vil jeg svare, at Resultatet ganske simpelt bliver, at Ejendommene stiger i Pris, og at Jorden stiger i Pris, og de, der færdes en Smule i Landbruget, vil ogsaa have set, at denne Fremgang for Landbrugets Vedkommende, som vi endnu kun har haft i kort Tid, øjeblikkelig har resulteret i stærkt stigende Jordpriser. Jeg har set Eksempler derpaa i Vejle Amt, hvor man har solgt 300 Tdr. Land fra en Herregaard til 50 pCt. over Jordværdien. Dette vidner ikke om, at Jordværdien er for højt ansat, men om, at den øjeblikkelige Forbedring i Landbrugets Økonomi straks viser sig i stigende Jordpriser. Og hvad vil dermed følge? Stigende Gældsbyrder. Thi det, der efter mit Skøn er Ulykken ved denne Udvikling, er, at enten Fremgangen sker gennem Landboernes Dygtighed eller gennem tekniske Fremskridt eller gennem Konjunkturernes Forbedring, saa vil det uvægerligt, hvis man ikke paa en eller anden Maade skrider ind, resultere i stigende Jordpriser og stigende Gældsbyrder for Landbruget. Hele Fremskridtet saa godt som opses af Kapitalen, saaledes at der bliver mere til Kapitalen, men ingeniunde til Arbejdet, og jeg ser ikke rettere end, at alle de Landboere, som regner sig til arbejdende Landboere, maa være interesserede i, at Udbyttet tilfalder Arbejdet og ikke Kapitalen, og jeg vil derfor sige som min Opfattelse, at her maa man absolut gaa ind for Foranstaltninger, som kan bidrage til at hindre, at disse Fremskridt og denne Fordel gaar i Kapitalens Lomme i Stedet for i det arbejdende Landbrugs Lomme. Jeg vil nævne to Ting, som efter min Opfattelse er af afgørende Betydning for, at dette kan lykkes. Det er for det første en højere Arbejdsløn. Det er noget af det vigtigste, ikke alene for dem, der arbejder som Lønarbejdere i Landbruget, saa at ogsaa de kan faa en Smule Resultat af Fremgangen, men ogsaa for de Landbrugere, som kun lever væsentlig af deres egen Arbejdskraft; for disse er det af overordentlig stor Betydning, at Arbejdslønnen er høj, thi ellers vil Fremskridtet blot opsluges af Kapitalen, og de, der køber Ejendomme til opskruede Priser, kommer til at faa saa meget mindre ud af det Arbejde, de udfører i deres Bedrifter. Og for det andet er det Flytningen af Skatterne fra Arbejdet over paa Jorden. Derved hindrer man ogsaa Prisstigning, Spekulation og stigende Gældsbyrde. Derfor ser jeg ogsaa saaledes paa det, at noget af det vigtigste,